

АЙЗЪК АЗИМОВ

МАРСИАНСКИЯТ НАЧИН

Превод от английски: Ива Балабанова, 2000

chitanka.info

1

От входа на малкия коридор между единствените две стаи в предната част на космическия кораб Марио Естебан Риос наблюдаваше кисело как Тед Лонг старателно наглася копчетата на телевизора. Лонг завъртя малко по посока на часовниковата стрелка, после обратно. Картината беше отвратителна.

Риос знаеше, че ще си остане такава. Бяха прекалено далече от Земята и в лоша позиция спрямо Слънцето. Но се предполагаше, че Лонг знае това. Риос постоя до вратата още малко с наклонена глава, за да не опира в горната гредка и тяло, полуобърнато настрани, за да се промуши през тесния отвор. След това влетя в кухнята на кораба, като изхвърчаща от бутилка тапа.

— Какво търсиш? — попита той.

— Мислех, че ще хвана Хилдър — отговори Лонг.

Риос се подпря на ъгъла на масата. Взе конусообразната кана с мляко от помощната лавица точно над главата си. Капакът ѝ пукаше под натиска. Той го завъртя внимателно, докато чакаше да се стопли.

— За какво? — попита той, обърна конуса и засмука шумно. — Според мен, това е напразно губене на енергия.

Лонг погледна нагоре, мръщейки се.

— Прието е да се позволява свободното ползване на лични телевизионни апарати.

— Ако има причина — обади се Риос.

Очите им се срещнаха предизвикателно. Риос имаше тънкото и високо тяло, и изпитото, с хлътнали бузи лице, което почти беше отличителна черта на марсианските боклукчии, тези деца на Космоса, които търпеливо следват космическите маршрути между Земята и Марс. Бледосините очи бяха ниско разположени на кафявото, набръчкано лице, което от своя страна изпъкваше ясно на фона на бялата, обкръжаваща материя, очертаваща вдигнатата яка на неговото космическо кожено яке.

Лонг беше общо взето по-блед и по-нежен. Той имаше някои от чертите на земляните, въпреки че никой второ поколение марсианец не може да бъде землянин в смисъла на земен човек. Собствената му яка беше прехвърлена назад и тъмнокестенявата му коса свободно се откриваше.

— Какво наричаш причина? — попита Лонг.

Тънките устни на Риос станаха още по-тънки. Той каза:

— Имайки предвид, че както изглежда няма да имаме приходи от това пътуване, ми се струва, че всяко изразходване на енергия е без причина.

— Щом като губим пари, не е ли по-добре да се връщаш на поста си? Ти си на смяна.

Риос изсумтя и прекара палец и показалец по наболите по брадата му косми. Той стана и запристъпва тежко към вратата, а неговите меки, тежки обувки заглушаваха шума на стъпките му. Спря, за да погледне терморегулатора, след което се обърна в изблик на гняв.

— *Знаех си*, че е топло. Къде мислиш, че се намираш?

Лонг отговори:

— Четиридесет градуса не е много.

— За теб може би не е. Но това е Космос, а не затоплен офис в железните мини.

Риос завъртя лоста на терморегулатора надолу до минимум с бързо движение на палеца.

— Слънцето топли достатъчно.

— Кухнята не е от страната на Слънцето.

— Топлината ще проникне и тук, по дяволите.

Риос премина през вратата и Лонг гледа след него в продължение на един дълъг момент, след което се обърна отново към телевизора. Той не включи терморегулатора.

Картината все още трептеше лошо, но това беше нормално. Лонг разгъна един стол от стената. Той се наведе, изчаквайки формалните съобщения, кратката пауза преди бавното вдигане на завесите, светлината на прожектора, обхващаща добре познатата брадата фигура, която се приближавате и уголемявате, докато накрая запълни екрана.

Гласът, внушителен дори през граченето и свиренето, причинени от електронните бури на тридесет милиона километра, започна:

— Приятели! Мои съграждани от Земята!...

2

Ухото на Риос долови част от радиосигнал, когато влезе в пилотската стая. За момент дланите му се изпотиха, защото му се стори, че това е писукане на радар. На теория той не би трябвало да напуска пилотската стая докато е дежурен, въпреки че всички боклукчии го правеха. Това все още беше обичайният кошмар — да се появи внезапно някоя неочаквана плячка точно в тези пет минути, когато си отскачил за едно кафе, защото ти се е струвало, че Космосът е спокоен. Знае се, че този кошмар се е случвал.

Риос включи мултискенера. Това беше загуба на енергия, но вместо да се тревожи дали е пропуснал нещо, можеше да се увери.

Космосът беше спокоен, ако се изключи отдалеченото ехо от съседни кораби по боклукчийския маршрут.

Той скачи веригата на радиопредавателя и русата дългочоса глава на Ричард Свенсън, втория пилот на следващия кораб в посока към Марс, го запълни.

— Здравей, Марио — каза Свенсън.

— Здравей. Какво ново?

Измина секунда и кратка пауза преди да получи отговора на Свенсън, понеже скоростта на електромагнитното излъчване не беше голяма.

— Какъв ден *имах*.

— Случило ли се е нещо?

— Имах плячка.

— Това е добре.

— Да, ако я бях хванал — каза Свенсън мрачно.

— Какво е станало?

— По дяволите, прицелих се в грешна посока.

Риос не беше толкова глупав, че да се изсмее. Той попита:

— Как го направи?

— Не бях виновен аз. Проблемът беше, че контейнерът се движеше извън еклиптика. Можеш ли да си представиш глупостта на

пилот, който да не може да се справи както трябва с отцепващата маневра? Откъде можех да знам? Имах разстоянието до контейнера и разчитах на това. Просто предположих, че орбитата му е в обичайната траекториална група. Ти не би ли постъпил така? Отправих се по това, което мислех, че е добра линия на пресичане и това стана пет минути преди да забележа, че разстоянието още се увеличава. Тогава взех ъгловите проекции на предмета, но беше вече късно да го настигна.

— Някое от другите момчета хвана ли го?

— Не. Далече е от еклиптика и ще продължи да се движи така завинаги. Но не това ме притеснява толкова много. Това беше само куп от вътрешността. Не искам да ти казвам колко двигателна мощност загубих, за да увелича скоростта и след това, за да се върна обратно на позиция. Трябваше да чуеш Кнут.

Кнут беше брат и партньор на Ричард Свенсън.

— Бесен, а? — каза Риос.

— Бесен? Искаше да ме убие! В Космоса сме вече пет месеца и става малко гадно. Нали знаеш.

— Знам.

— Ти какво правиш, Марио?

Риос направи презрително движение.

— Колкото, толкова през този курс. Два корпуса през последните две седмици и трябваше да преследвам всеки от тях по шест часа.

— Големи ли са?

— Майтап ли си правиш? Мога да ги премеря на ръка, някъде около Фобос. Това е най-лошото пътешествие, което някога съм имал.

— Колко още ще останете?

— Ако зависи от мен, можем да прекъснем още утре. Били сме навън само два месеца, а аз вече ругая Лонг непрекъснато. Имаше временно прекъсване, преди всичко и във връзка с електромагнитното изместване.

— Той всъщност какво представлява? Лонг имам предвид — каза Свенсън.

Риос погледна през рамото си. Можеше да чуе мекото хрущящо мърморене на телевизора в кухнята на кораба.

— Не мога да го разбера. Около седмица след началото на пътешествието ме пита: „Марио, ти защо си станал боклукчия?“ Аз само го погледнах и казах: „За да припечелвам нещо. А ти защо

мислиш?“ Искам да кажа какъв, по дяволите, е този въпрос? Защо някой е боклукчия? „Както и да е, казва, не е това причината, Марио.“ Виждаш ли, *той* ще обяснява на *мен*. И казва: „Ти си боклукчия, защото това е част от начина на живот на марсианците.“

— Какво е искал да каже с това? — попита Свенсън.

Риос сви рамене.

— Така и не го попитах. Сега седи там и слуша ултра-микровълни от Земята. Слуша някакъв землянин, наречен Хилдър.

— Хилдър? Землянски политик, член на законодателния съвет или нещо такова, нали?

— Точно така. Или поне мисля, че е така. Лонг винаги прави такива неща. Донесе шест килограма книги със себе си, всичките за Земята. Просто излишно тегло.

— Е, той е твой партньор. И говорейки за партньори, мисля да се връщам на работа. Ако пропусна друга плячка, наоколо ще има убийство.

Свенсън изчезна и Риос се облегна назад. Той гледаше непрекъснатата зелена линия, която представляваше скенерът за вибрации. Включи за секунда и мултискенера. Космосът все още беше чист.

Той се почувства по-добре. Лошият период е по-лош, ако боклукчиите около теб улавят контейнер след контейнер. Ако контейнерите се движат спираловидно, ще попаднат във фабриката за преработка на отпадъци с всяка друга търговска марка, освен твоята собствена. Тогава той успя и да се отърве от част от яда си към Лонг.

Беше грешка да работи с Лонг. Винаги беше грешка да се сработваш с новак. Мисли си, че това, което искат, е разговор, особено Лонг с неговите вечни теории за Марс и новата му важна роля за човешкия прогрес. Точно така го каза — човешкия прогрес. Марсианският начин на живот. Новото творческо малцинство. И всичките пъти, когато това, което Риос искаше, не беше разговор, а плячка, няколко контейнера, които да нарекат свои.

Тук той нямаше никакъв избор, наистина. Лонг беше доста известен на Марс и правеше добри пари като минен инженер. Беше приятел на специалния пълномощник Санков и е бил на една-две кратки мисии като боклукчия преди. Не можеш да отхвърлиш някой

точно преди изпробването, въпреки че изглежда смешно. Защо минен инженер с удобна работа и добри пари ще иска да се мотае в Космоса?

Риос никога не бе задавал този въпрос на Лонг. Боклукчиите партньори са прекалено близки един на друг, та любопитството да е нещо желателно, а понякога дори е признак на предпазливост. Но Лонг говореше толкова много, че сам отговори на въпроса.

— Трябваше да дойда тук, навън, Марио — каза той. — Бъдещето на Марс не е в мините. То е в Космоса.

Риос се чудеше какво ще бъде, ако опита да пътешества сам. Всички казват, че е невъзможно. Дори ако не се броят пропуснатите възможности, когато човек трябва да се откаже от наблюдението, за да спи или да се занимава с други неща, беше ясно, че човек сам в Космоса би се почувствал непоносимо потиснат за сравнително кратко време.

Взимането на партньор прави шестмесечното пътешествие възможно. Квалифициран екипаж би бил най-добрият вариант, но никой боклукчия не би могъл да изкарва пари с кораб, достатъчно голям, за да побере такъв екипаж. Целият капитал ще отиде само за придвижването!

Дори и на двама не им е много забавно в Космоса. Обикновено трябва да сменят партньорите при всяко пътешествие и с някои можеш да издържиш навън по-дълго, отколкото с други. Ето Ричард и Кнут Свенсън. Те работят заедно всеки пет или шест пътешествия, защото са братя. И все още всеки път, когато са заедно, се появява постоянно увеличаващо се напрежение и антагонизъм след първата седмица.

Е, добре. Космосът беше чист. Риос би се чувствал по-добре, ако можеше да се върне в кухнята и да изглади всички неразбирателства с Лонг. Можеше също така да покаже, че има опит в Космоса и е в състояние да се справи с неговите капризи, ако се наложи.

Той се изправи и направи трите крачки, необходими, за да се достигне ниското тясно коридорче, свързващо двете стаи на космическия кораб.

3

Риос отново постоя на входа за момент, наблюдавайки. Лонг беше погълнат от трептящия екран.

Риос каза дрезгаво:

— Ще включа терморегулатора. Няма проблеми — можем да отделим енергия.

Лонг кимна.

— Както искаш.

Риос направи колеблива крачка обратно. Космосът беше спокоен, така че по дяволите да седиш и да гледаш в еднообразна, зелена, неписукаща линия.

— За какво говори землянинът? — попита той.

— Най-вече за историята на пътуването в Космоса. Стари неща, но добре ги представя. Осигурил е всичко: цветни графики, анимация, заемки от стари филми, всичко.

Като че ли за да подкрепи забележката на Лонг, брадатата фигура се загуби от погледа и напречен разрез на космически кораб премина по екрана. Гласът на Хилдър продължи, изтъквайки по-интересните особености, които се появяваха в схематичен цвят. Комуникативната система на кораба се очерта в червено, докато той говореше за нея, складовете за провизии, помещенията, микрореакторът за енергия, кибернетичните вериги...

След това Хилдър отново се появи на екрана.

— Но това е само пътническата част на кораба. Какво го движи? Какво го кара да излети от Земята?

Всеки знаеше какво движи космически кораб, но гласът на Хилдър беше като наркотик. Той представи задвижващата система на космическия кораб като тайната на вековете, като решаващо откритие. Дори Риос почувства лек трепет от вълнение, въпреки че беше прекарал по-голямата част от живота си на борда на кораба.

Хилдър продължи:

— Учените го наричат с различни имена. Наричат го Закон за действието и противодействието. Понякога го наричат Трети закон на Нютон. Друг път — запазване на инерцията. Но на нас не ни трябват никакви имена. Можем да използваме здравия си разум. Когато плуваме, изтласкваме водата назад и се придвижваме напред. Когато ходим, ние осъществяваме натиск надолу към земята и се движим напред. Когато летим с жиромобила, изтласкваме въздух назад и се движим напред. Нищо не може да се придвижи напред, ако друго нещо не се придвижи назад. Това е старият принцип: не можеш да вземеш нещо от нищо. Сега си представете космически кораб, който тежи стотици хиляди тона да се издига над земята. За да направи това, нещо друго трябва да бъде изтласкано надолу. Тъй като космическият кораб е много тежък, огромно количество материал трябва да бъде изместено надолу. Толкова много материал, че на практика той не може да се побере на борда на кораба. Специално отделение трябва да бъде построено отзад, за да го побере.

Хилдър отново изчезна и се появи корабът. Той се смали и зад него изникна пресечен конус. Вътре се появиха думи в светложълто: „Материал за изхвърляне“.

— Но сега — каза Хилдър — общото тегло на кораба е много по-голямо. Нуждае се от все повече и повече двигателна сила.

Корабът се смали съвсем, за да се добави друг, по-голям контейнер и още един — огромен. Същинският кораб, пътническото отделение, беше малка точка на екрана, блестяща червена точка.

Риос каза:

— По дяволите, това го знаят и в детската градина.

— Но не и хората, на които говори, Марио — отвърна Лонг. — Земята не е Марс. Сигурно има милиарди земни жители, които никога не са виждали космически кораб, не знаят нищо за него.

— Когато материалът в големия корпус се изразходи — продължи Хилдър, — корпусът се отцепва. И след това се изхвърля.

Най-външният контейнер се отдели, поклащайки се на екрана.

— Тогава се маха и вторият. И след това, ако пътешествието е дълго, се изхвърля и последният — каза Хилдър.

Сега корабът беше само една малка червена точка с три контейнера, които се движеха, загубени в пространството. Хилдър продължи:

— Тези контейнери съответстват на стотици хиляди тона волфрам, магнезий, алуминий и стомана. Те са изчезнали завинаги от Земята. Марс е заобиколен с боклукчий, чакащи по маршрутите на космическите пътувания, чакащи изхвърлените контейнери, хващат ги в мрежата си и им слагат печат, запазвайки ги за Марс. Не плащат дори и стотинка на Земята за тях. Те са спасено имущество. Принадлежат на кораба, който ги е открил.

— Ние рискуваме своите вложения и своя живот — обади се Риос. — Ако ние не ги съберем, никой не ги получава. Каква загуба е това за Земята?

— Виж — каза Лонг, — той говори не за нещо друго, а за разходите, които Марс, Венера и Луната костват на Земята. Това е просто още една причина за загуби.

— Те ще си вземат своето. Всяка година изкарваме повече желязо от предишната.

— И по-голямата част се връща обратно на Марс. Ако може да се вярва на изчисленията му, Земята е вложила двеста милиарда долара в Марс, а е получила обратно желязо за около пет милиарда. Вложени са петстотин милиарда долара в Луната, а са възвърнати малко над двадесет и пет милиарда от магнезий, титаний и разнородни леки метали. Инвестирани са петдесет милиарда долара във Венера, а нищо не е получено. Ето това е, което наистина интересува данъкоплатците на Земята — парите от данъци излизат. Нищо не влиза.

Екранът беше затъмнен, докато говореше с диаграми за боклукчиите по маршрутите до Марс. Малки, хилещи се карикатури на кораби, протегнали тънки слаби ръце, които търсят пипнешком разхвърляните контейнери, сграбчват ги, слагат им надпис „Собственост на Марс“ с блестящи букви, след което ги свалят до Фобос. Хилдър отново започна:

— Те ни казват, че вероятно ще ни върнат всичко. Вероятно! Веднъж само да станат действащо предприятие! Но ние не знаем кога ще бъде това. След един век? Хиляда години? Милион години? „Вероятно.“ Нека да им повярваме. Някой ден ще ни върнат всичките метали. Някой ден ще произвеждат собствена храна, ще използват собствена енергия, ще живеят самостоятелен живот.

Но едно нещо никога не могат да ни върнат. Не и за сто милиона години. *Водата.*

Марс има малко вода, защото е прекалено малка. Венера почти няма вода, защото е твърде гореща. Луната няма никаква вода, защото е твърде малка и твърде гореща. Така че Земята трябва да осигури не само питейна вода и вода за миене на планетяните, но и вода, за да се поддържат индустриите им, които твърдят, че ще бъдат развити, но дори вода, която ще бъде похабена с милиони тонове. Каква е движещата сила, която използват космическите кораби? Какво е това, което отделят след себе си, за да могат да се движат напред? Едно време това са били газовете, получени от горенето. Това е било много скъпо. Тогава е бил изобретен протоновият микрореактор — евтин източник на енергия, който може да загрее всяка течност, докато не се превърне в газ с високо налягане. Коя е най-евтината и изобилна течност на разположение? Водата, разбира се.

Всеки космически кораб напуска Земята, носейки приблизително един милион тона, не литри — тонове вода, с единствената цел да я откара в Космоса, за да се увеличава или намалява скоростта.

Нашите предшественици са изгаряли петрола на Земята безразсъдно и упорито. Необмислено са унищожавали каменните й въглища. Ние ги презираме и осъждаме за това, но те поне са имали това извинение — мислели са, че когато нуждите нараснат, ще бъдат открити заместители. И са били прави. Имаме нашите планктонови стопанства и протонови микрореактори. Но нямаме заместител на водата. Никакъв. И никога няма да има. И когато нашите потомци съзрат пустинята, която ще направим от Земята, какво извинение ще намерят за нас? Когато дойде жаждата и нарасне...

Лонг се наведе и изключи телевизора.

— Това ме тревожи. Проклетият глупак е предназначено... Какво става?

Риос се беше изправил на крака разтревожено.

— Трябва да наблюдавам писукането.

— По дяволите, писукането.

Лонг също стана, следвайки Риос през тесния коридор и застана в пилотската стая.

— Ако Хилдър прокара това, ако има смелостта да направи истинска сензация от това... Хей!

Той също го беше видял. Писукането беше първокласно, следващо сигнал като хрътка след механичен заек.

Риос бърбореше:

— Космосът беше чист, казвам ви, *чист*. В името на Марс, Тед, не се вкопчвай в мен. Виж дали можеш да я набележиш визуално.

Риос работеше бързо с ефективността, която беше резултат от почти двадесет години в боклукчийския бизнес. Определи разстоянието за две минути. След това, спомняйки си опита на Свенсън, измери ъгъла на отклонение, както и радиалната честота. Той извика на Лонг:

— Едно цяло и седемдесет и шест радиана. Човече, не можеш да го пропуснеш.

Лонг стаи дъх докато нагласяваше нониуса.

— Само на половин радиан е от Слънцето. Това сигурно е по-голям лъч — той увеличи образа толкова, колкото беше възможно, наблюдавайки единствената „звезда“, която се движеше и формата ѝ издаваше, че не е никаква звезда.

— Започвам, каквото и да става — каза Риос. — Не можем да чакаме.

— Готово, готово.

Образът беше все още твърде малък, че да ѝ придаде определена форма, но точката, която Лонг наблюдаваше, блясваше и потъмняваше ритмично, тъй като контейнерът се въртеше и отразяваше слънчевата светлина с напречните сечения на различни страни.

— Задръж.

Първата от много тънки силни струйки пара бликна от съответните отвори, оставяйки дълги следи от ледени микрокристалчета, които проблясваха неясно в бледото сияние на далечното Слънце. Те се разпръснаха след около сто километра. Една струйка, след това друга и друга, когато боклукчийският кораб излезе от постоянната си траектория и пое по допирателната към курса на контейнера.

— Движи се като комета в перихелий — извика Риос. — Тези проклетци пилоти от Земята умишлено изхвърлят контейнерите по този начин. Бих искал да...

Той изрази чувствата си в необуздан гняв, като пускаше пара и отново я спираше, докато хидравличната основа на неговия стол не профуча назад с цял метър и Лонг не бе в състояние да се задържи за перилата.

— Имай милост — замоли се той.

Но Риос следеше точките.

— Човече, ако не можеш да го направиш, остани си на Марс.

Струйките пара продължаваха да бумтят отдалечено.

Радиото се включи. Лонг успя да се наведе през това, което изглеждаше като меласа и осъществи контакт. Беше Свенсън, разгневен. Той изкрещя:

— Къде, по дяволите, отивате, момчета? Ще бъдете в моя сектор след десет секунди.

— Преследвам контейнер — отговори Риос.

— В моя сектор?

— Тръгна от моя, а и ти не си в позиция да го хванеш. Изключи радиото, Тед.

Корабът трещеше през пространството, трясък, който можеше да бъде чуто само на борда. Тогава Риос спря на интервали моторите и тези интервали бяха достатъчно кратки, за да накарат Лонг да се претърколи напред. Внезапната тишина дразнеше ушите повече, отколкото шумът, който я предхождаше. Риос каза:

— Добре. Подай ми телескопа.

И двамата погледнаха през него. Контейнерът сега беше правилно отрязан конус, премията се с бавна тържественост, докато преминаваше покрай звездите.

— Без съмнение, това е първокласен контейнер — каза Риос със задоволство. Имаше предвид гигант сред контейнерите. Това щеше да покрие разходите им.

— Появила се е друга точка на скенера. Мисля, че това е Свенсън, следва ни — обади се Лонг.

Риос й хвърли бегъл поглед.

— Няма да ни хване.

Контейнерът ставаше все по-голям, изпълвайки обектива на телескопа.

Ръцете на Риос бяха на лоста за харпуна. Той почака, два пъти нагласи ъгъла с микроскопична точност и отпусна необходимата дължина. Тогава дръпна силно, изстрелвайки харпуна.

В първия момент нищо не се случи. След това метално дебело въже, подобно на примка се плъзна по обектива, движейки се към контейнера като кобра. Удари се в него, но не можа да се захване. Ако

се беше захванало, щеше да го омотае като с паяжина. Контейнерът се въртеше със сила, равняваща се на хиляди тонове. Това, което направи кабелът, беше, че образува силно магнитно поле, което действаше като спирачка на контейнера.

Още едно въже и после още едно бяха запратени. Риос ги изстреля в почти безсмислен разход на енергия.

— Ще го хвана този! В името на Марс, ще го хвана!

Той спря, когато две дузини въжета се опъваха между кораба и контейнера. Ротационната енергия на контейнера, превърнала се при спирането в топлина, беше повишила неговата температура до точка, при която радиацията му може да бъде засечена от измервателните уреди на кораба.

— Искаш ли аз да поставя нашия знак? — попита Лонг.

— Нямам нищо против. Но недей да го правиш, ако не искаш. Аз съм дежурен.

— Нямам нищо против.

Лонг се вмъкна в скафандъра си и излезе от шлюза. Най-сигурният знак, че е новак в играта беше това, че можеше да преброи колко пъти е излизал в Космоса със скафандър. Това беше петият път.

Той тръгна по най-близкия кабел, поставяйки ръка над ръка, чувствайки вибрациите на примката по металните си ръкавици.

Лонг отбеляза с горене серийния им номер върху мекия метал на контейнера. Нямаше нищо, което да окисли стоманата в пустотата на Космоса. Тя просто се стопи, изпари се, след което се кондензира на няколко метра от енергийния лъч, превръщайки повърхността, която докосне, в сива прахообразна мъглявина.

Лонг се заклатушка обратно към кораба.

Отново вътре, той свали своя шлем, бял, покрит със скреж, който се появи веднага щом влезе.

Първото нещо, което чу, беше гласът на Свенсън, идващ от радиото, почти неузнаваем от гняв.

— ... направо при Специалния пратеник. По дяволите, в тази игра има правила.

Риос се беше отпуснал, без да се смущава от него.

— Виж, той навлезе в моя сектор. Късно го забелязах и трябваше да го преследвам в твоя. Ти не би могъл да го хванеш дори и със съдействие от Марс. Това е всичко... Лонг, ти се върна.

Той прекъсна връзката.

Сигналният бутон отчиташе сигнали, но той не им обръщаше внимание.

— Той ще отиде при Специалния пратеник? — попита Лонг.

— Няма начин. Говори така, за да излезе от тази монотонност. Нищо не искаше да каже с това. Знае, че контейнерът е наш. Какво ще кажеш за това парче, Тед?

— Не е лош.

— Не е лош? Великолепен е. Почакай. Ще го обиколим.

Страничните мотори изпуснаха пара и корабът започна бавно да обикаля около контейнера. Контейнерът го последва. След тридесет минути те представляваха гигантско кълбо, движещо се в пустотата на Космоса. Лонг провери *ефемеридата* за позицията на Деймос.

В точно изчислен момент възетата спряха магнитното си поле и контейнерът продължи да лети диагонално по траекторията, която за около един ден щеше да го отведе близо до складовете за контейнери на марсианския спътник.

Риос го гледаше как се отдалечава. Той се чувстваше добре. Обърна се към Лонг.

— Това е един чудесен ден за нас.

— Ами речта на Хилдър? — попита Лонг.

— Какво? Кой? О, това ли. Слушай, ако започна да се тревожа за всяко нещо, което някой проклет землянин каже, никога няма да мога да заспя. Остави това.

— Не мисля, че трябва да го оставяме.

— Ти си откачил. Не ме занимавай с това. По-добре дремни.

Тед Лонг откри, че ширината и височината на градската главна улица са различни. Изминаха два месеца откакто Специалният пратеник наложи мораториум върху боклукчийството и беше изтеглил всички кораби и това чувство за провалено бъдеще не бе спряло да го вълнува. Дори мисълта, че мораториумът бе наречен отлагане на решение от страна на Земята да приложи своето ново намерение за икономия на водата чрез ограничаване на дажбите за боклукчиите, не го потисна съвсем.

Покривът на булеварда беше боядисан в блестящо светлосиньо, може би като старомодна имитация на Земното небе. Тед не беше сигурен. Стените бяха надупчени от прозорците на магазините.

По-далече, над шума от уличното движение и непостоянния тропот на хорските крака, минаващи покрай него, той можеше да чуе периодичното взривяване, тъй като в кората на Марс се дълбаеха нови канали. Той помнеше такива взривове още от малък. Повърхността, върху която ходеше сега, беше част от солидна, цяла скала, когато той се беше родил. Градът растеше и щеше да продължи да расте само ако Земята позволише това.

Той зави в пресечката, която беше по-тясна, не толкова блестящо украсена и където витрините на магазините отстъпваха място на жилищните сгради, всяка със собствена редица лампи отпред. Купувачите и уличното движение бяха заместени от по-бавно движещи се индивиди и крещящи малчугани, които досега са бягали от майчините повиквания за вечеря.

В последната минута Лонг си спомни за общоприетата любезност и се отби в магазина за вода на ъгъла. Той подаде своята манерка.

— Напълни я.

Пълничкият магазинер развинти капачката и погледна с едно око в отвора. Разклати малко манерката и я остави да бълбука.

— Не е останало много — каза той бодро.

— Не е — съгласи се Лонг.

Магазинерът наля бавно вода, държейки гърлото на манерката близо до чучура, за да не се излее. Уредът за измерване на количеството забръмча. Той завинти капачката.

Лонг подаде няколко монети и си взе манерката. Тя издрънча, когато се удари в хълбока му, тежаща приятно. Никога не трябва да се ходи на посещение в семейство без пълна манерка. Между приятели това беше без значение. Или поне не от такова голямо значение.

Той влезе в коридора на двадесет и седми номер, изкачи се по няколкото стъпала и постави палеца си на звънеца. Шум от гласове можеше да бъде чул доста ясно.

Единият беше женски глас, доста писклив.

— На теб не ти пречи да приемаш приятелите си боклукчии тук, нали? Предполага се, че аз трябва да съм благодарна за това, че не стоиш в къщи повече от два месеца в годината. О, прекалено достатъчно е, ако прекараш с мен ден или два. След това отново са боклукчиите.

— В къщи съм си от доста време — каза мъжки глас, — а това е бизнес. В името на Марс, отпусни се, Дора. Скоро ще бъдат тук.

Лонг реши да изчака малко, преди да позвъни. Така можеше да намерят някоя по-неутрална тема.

— Какво ме интересува, ако дойдат? — отвърна Дора. — Нека да ме чуят. И това ще стане веднага, след като Специалният пратеник наложи мораториума за постоянно. Чуваш ли?

— А ние от какво ще живеем? — каза мъжкият глас разгорещено. — Обясни ми.

— Ще ти обясня. Можеш да си намериш прилична, почтена работа тук на Марс, също като всички останали. Аз съм единствената в тази жилищна сграда, която е вдовица на боклукчия. Точно такава съм аз — вдовица. Аз съм по-зле от вдовица, защото ако бях такава, поне щях да имам възможност да се омъжа за някой друг... Какво каза?

— Нищо, абсолютно нищо.

— О, знам какво каза. Слушай сега, Дик Свенсън...

— Само казах — извика Свенсън, — че затова боклукчиите обикновено не се женят.

— Ти също не трябваше да се жениш. Омръзна ми всеки съсед да ме съжалява, да се хили самодоволно и да пита кога ще се

прибереш. Другите хора могат да бъдат минни инженери, администратори или да прокарват тунели. Поне жените на тези, които прокарват тунели, имат приличен семеен живот и децата им не растат като изпечени хулигани. Питър можеше също така да няма баща...

Тънко момчешко гласче се чу през вратата (идваше от по-далече, като че от друга стая).

— Хей, мамо, какво е това изпечен хулиган?

Гласът на Дора леко се повиши.

— Питър! Гледай си домашното.

— Не е хубаво да говориш така пред детето — каза тихо Свенсън. — Каква представа ще си създаде за мен?

— Тогава си стой вкъщи и му създай по-добра представа.

Гласът на Питър се чу отново.

— Мамо, аз ще стана боклукчия, когато порасна.

Чуха се забързани стъпки. За момент нямаше никакви шумове, след което последваха писъци:

— Мамо! Хей, мамо, пусни ми ухото! Какво съм направил? — и подсмърчане в тишината.

Лонг видя възможност. Той силно натисна звънеца.

Свенсън отвори вратата, пригладжайки косата си с две ръце.

— Здравей, Тед — каза той тихо, а след това високо. — Дора, Тед е тук. Къде е Марио?

Дора излезе от другата стая, дребна мургава жена, с тънък нос и коса, започнала да посивява на места, откриваща челото й.

— Здравей, Тед. Вечерял ли си?

— Доста добре хапнах, благодаря. Не ви прекъсвам, нали?

— Съвсем не. Приключихме отдавна. Искаш ли кафе?

— Да.

Тед свали манерката си и я подаде.

— За Бога, няма нужда, имаме достатъчно вода.

— Настоявам.

— Е, тогава...

Тя се върна в кухнята. През люлеещата се врата Тед успя да зърне съдове натрупани в Секотерг, „машината, която мие без вода, изсмуква и абсорбира мазнината и мръсотията за един миг. Един литър вода ще изплакне осем квадратни метра повърхност на съдове. Купете

Секотерг, Секотерг не само почиства, но и прави съдовете ви блестящи без излишен разход на вода...”

Мелодията започна да се върти постоянно и главата му и Лонг реши да я заглуши, като проговори.

— Как е Пит? — попита той.

— Чудесно, чудесно. Сега е в четвърти клас. Знаеш, че не прекарвам много време с него. Та когато се прибрах последния път, той ме погледна и каза...

Той продължи в този дух на похвали за умни деца от не чак толкова умни родители още малко.

Звънецът на вратата звънна и Марио Риос влезе, намръщен и зачервен.

Свенсън бързо пристъпи към него.

— Слушай, недей да споменаваш нищо за лов на контейнери. Дора още си спомня онзи път, когато прибра първокласният контейнер от моята територия, а сега е в едно от своите настроения.

— Кой, по дяволите, иска да говори за контейнери?

Риос свали подплатеното с кожа яке, метна го върху облегалката на стола и седна.

Дора влезе през летящата врата, погледна новодошлия с изкуствена усмивка и каза:

— Здравей, Марио. Искаш ли и ти кафе?

— Да — отговори той, посягайки автоматично към своята манерка.

— Използвай моята вода, Дора — каза Лонг бързо. — Ще има да ми връща.

— Добре — съгласи се Риос.

— Какво е станало, Марио? — попита Лонг.

Риос започна тежко:

— Хайде, кажи, че си ме предупредил. Преди една година, когато Хилдър правеше онова изказване, ти ме предупреди. Кажи го.

Лонг сви рамене.

— Определили са квотата — продължи Риос. — Новината дойде преди петнадесет минути.

— Е?

— Петдесет хиляди тона вода за едно пътешествие.

— Какво? — извика Свенсън разгорещено. — Не можеш дори да излетиш от Марс с петдесет хиляди!

— Така стоят нещата. Това е умишлено намаляване. Вече никакво боклукчийство.

Дора се появи с кафето и сипа на всички.

— Защо казвате, че няма да има никакво боклукчийство? — тя седна решително, а Свенсън изглеждаше безпомощен.

— Изглежда — каза Лонг, — че ни определят по петдесет хиляди тона, а това означава, че не можем да пътешествуваме.

— И какво от това? — Дора отпи от кафето си и се усмихна весело. — Ако питате мен, това е хубаво. Време е всички вие, боклукчии, да си намерите хубава, постоянна работа тук, на Марс. Сериозно говоря. Това живот ли е, да обикаляш Космоса...

— Дора, моля те — каза Свенсън.

Риос щеше да изсумти. Дора повдигна вежди.

— Просто си изказах мнението.

— Моля, чувствайте се свободна да го правите. Но бих искал да кажа нещо. Петдесет хиляди са само подробност. Знаем, че Земята, или поне партията на Хилдър, иска да трупа политически дивиденди от кампанията за икономия на водата, така че ние сме в лошо положение. Трябва да намерим вода по някакъв начин или ще ни притиснат отвсякъде, нали така?

— Със сигурност — каза Свенсън.

— Но въпросът е как, нали така?

— Ако трябва да се търси вода — каза Риос във внезапен словесен изблик, — има само едно нещо, което може да се направи и вие го знаете. Ако земяните не ни дават вода, ние ще си вземем. Водата не им принадлежи, само защото техните бащи и дядовци са били толкова проклето вманиачени да напуснат дебелията си планета. Водата принадлежи на всички хора, където и да са. Ние сме хора, тогава и водата е наша. Ние имаме право на нея.

— Как предлагаш да я вземем? — попита Лонг.

— Лесно! Имат океани с вода на Земята. Не могат да поставят пазач на всеки квадратен километър. Можем да навлезем от тази страна на Земята, на която е нощ, когато си пожелаем, да напълним контейнерите си и след това да си заминем. Как могат да ни спрат?

— По половин дузина начини, Марио. Ти как засичат контейнери в Космоса на разстояние сто хиляди километра? Един тънък метален контейнер в огромния Космос? Как? С радар. Мислиш ли, че на Земята няма радари? Мислиш ли, че ако Земята разбере, че ние планираме източване на вода, ще ѝ бъде трудно да приготви мрежа от радари, за да засече кораби, идващи от Космоса?

Дора се намеси възмутено.

— Ще ти кажа едно нещо, Марио Риос. Моят съпруг няма да бъде част от никакво внезапно нападение, за да вземе вода и да продължи с боклукчийството.

— Не става въпрос само за боклукчийство — каза Марио. — После ще започнат да ограничават всичко. Трябва да ги спрем сега.

— Но ние не се нуждаем от водата им — намеси се Дора. — Ние не сме Луната или Венера. Изпомпваме достатъчно вода от полярните капсули за всички нужди. Ние имаме кранче за вода в този апартамент. Има по едно във всеки апартамент в тази жилищна сграда.

— Използването на вода за домашни нужди е само малка част. Миньорите използват вода. А какво ще правим с хидропоничните резервоари? — попита Лонг.

— Точно така — каза Свенсън. — Ами хидропоничните резервоари, Дора? Трябва да имаме вода и е време да започнем да отглеждаме своя собствена прясна храна, вместо да живеем от кондензирания боклук, който докарват от Земята.

— Чуй го — каза презрително Дора. — Какво знаеш ти за прясната храна? Никога не си ял такава.

— Ял съм повече отколкото си мислиш. Помниш ли онези моркови, които бях донесъл веднъж?

— Е, и какво им беше толкова хубаво? Ако питаш мен, изсушената протохрана е много по-добра. А също и нездравословна. Изглежда, че сега е модерно да се говори за пресни зеленчуци, защото увеличили таксите за тези хидропоники. А и всичко това ще премине.

— Не мисля така — каза Лонг. — Поне не от само себе си. Хилдър вероятно ще бъде следващият Координатор и тогава нещата наистина ще се влошат. Ако ограничат хранителните пратки също както пратките с вода...

— Е, тогава — извика Риос, — какво ще правим? Аз пак казвам — да я вземем! Да вземем водата!

— А аз казвам, че не можем да направим това, Марио. Не виждаш ли, че това, което предлагаш, е начинът, по който действа Земята, начинът на земляните? Опитваш се да следваш пъпната връв, която свързва Марс със Земята. Не можеш ли да се откъснеш от нея? Не можеш ли да откриеш марсианския начин?

— Не, не мога. Предполагам, че ти ще ми го кажеш.

— Да, ако ме слушаш. Когато мислим за Слънчевата система, какво си представяме? Меркурий, Венера, Земя, Луна, Марс, Фобос, Деймос. Ето ги — седем тела. Това е всичко. Но това не представлява и един процент от Слънчевата система. Ние, марсианците, сме точно на ръба на тези деветдесет и девет процента. Някъде там, далеч от Слънцето, има огромни количества вода!

Другите гледаха втренчено. Свенсън каза нерешително:

— Имаш предвид пластовете от лед на Юпитер и Сатурн?

— Не точно тях, но ще признаеш, че това е вода. Пласт от вода, дебел хиляда километра, това е много вода.

— Но всичко е покрито със слоеве амоняк или нещо такова, нали? — попита Свенсън. — А и ние не можем да кацаме на големите планети.

— Знам това — каза Лонг, — но не съм казал, че това е отговорът. Големите планети не са единствените планети там горе. Ами астероидите и естествените спътници? Веста е астероид с диаметър двеста и петдесет километра и трудно можеш да го наречеш нещо друго, освен голямо парче лед. Една от луните на Сатурн е почти само лед. Какво ще кажете за това?

— Бил ли си някога в Космоса, Тед? — попита Риос.

— Знаеш, че съм бил. Защо питаш?

— Разбира се, знам, че си бил, но все още говориш като землянин. Мислил ли си за какви разстояния става дума? Обикновен астероид се намира най-близо на сто и петдесет милиона километра от Марс. Това е два пъти полета от Венера до Марс и знаеш, че някои кораби трудно биха преминали разстоянието на едни път. Обикновено се спира на Земята или на Луната. И освен това, колко дълго очакват да остане някой в Космоса?

— Не знам. Колко ти е максимумът?

— Знаеш колко. Не е нужно да ме питаш. Шест месеца. Това е факт от наръчника. След шест месеца, ако си още в Космоса, се

превръщаш в храна за психотерапевтите. Нали така, Дик?

Свенсън кимна.

— И това са само астероидите — продължи Риос. — Разстоянието от Марс до Юпитер е четиристотин милиона километра, а до Сатурн — милиард и сто и двадесет милиона. Как може някой да се справи с тези разстояния? Да предположим, че пътуваш със стандартната скорост или, да определим по-точно, да кажем, че вдигнеш до шестотин хиляди километра в час. Ще ти отнеме, да видим, оставяме време за ускорение и намаляване на скоростта, около шест или седем месеца, за да стигнеш до Юпитер и почти година, за да стигнеш до Сатурн. Разбира се, би могъл да увеличиш скоростта на сто и шестдесет милиона километра в час теоретично, но откъде ще вземеш вода за това?

— Ей — каза малко гласче, което излизаше от устичка, заобиколена от мръсно после и кръгли очички. — Сатурн!

Дора се завъртя на стола.

— Питър, марш обратно в стаята си!

— О, мамо!

— Недей да ми казваш „О, мамо“. — Тя понечи да стане от стола и Питър избяга в стаята си.

Свенсън каза:

— Дора, защо не му правиш малко компания. Трудно му е да се съсредоточи върху домашното, когато всички ние сме тук и си говорим.

Дора се усмихна решително и остана на мястото си.

— Ще остана тук, докато не открия какво е намислил Тед Лонг. И още от сега мога да ти кажа, че то няма да ми хареса.

Свенсън каза нервно:

— Юпитер и Сатурн са без значение. Сигурен съм, че Тед не е имал предвид тях. Ами Веста? Можем да стигнем там за десет или дванадесет седмици и още толкова обратно. Тя е двеста и петдесет километра в диаметър. Това са тест милиона кубически километра лед!

— И какво от това? — попита Риос. — Какво ще правим на Веста? Ще копаем леда? Ще поставим минна техника? Кажи ми, знаеш ли колко време ще отнеме това?

— Аз говоря за Сатурн, а не за Веста — каза Лонг.

Риос се обърна към въображаема публика.

— Аз му казвам милиард и сто и двадесет километра, а той продължава да говори.

— Добре — започна Лонг, — да видим можеш ли да ми кажеш, откъде знаеш, че можем да издържим в Космоса само шест месеца, Марио?

— Това всеки го знае, но дяволите.

— Защото е в Наръчника за космически полети. Това е факт, установен от земните учени вследствие опита на земни пилоти и космонавти. Продължаваш да разсъждаващ като землянин, а не като марсианец.

— Марсианецът може и да е марсианец, по все пак е човек.

— Как можеш да бъдеш толкова сляп? Колко пъти твои приятели са били навън повече от шест месеца без прекъсване?

— Това е различно — каза Риос.

— Защото си марсианец? Защото си професионален боклукчия?

— Не. Защото не сме на полет. Можем да се върнем на Марс по всяко време, ако пожелаем.

— Да, но не пожелавате. Това искам да ти кажа. Земляните имат огромни кораби с колекции от филми, с екипаж от петнайсет човека плюс пътниците. Въпреки това те могат да останат навън максимум шест месеца. Марсианските боклукчии имат двустаен кораб и само един партньор. Но ние можем да стоим там повече от шест месеца.

— Предполагам, че искаш да прекараш една година на кораб и да отидеш до Сатурн — обади се Дора.

— Защо не, Дора? — попита Лонг. — Ние можем да го направим. Не разбираш ли, че можем да го направим? Земляните не могат. Те си имат истински свят. Имат открито небе и прясна храна, всичкия въздух и вода, които поискат. Да прекарат дълго време на кораб е ужасна промяна за тях. Именно затова шест месеца са прекалено много за тях. Марсианците са различни. Ние живеем на кораб през целия си живот. Точно това е Марс — кораб. Той е просто един голям кораб, дълъг деветстотин и двадесет километра с една малка стая, населена с петдесет хиляди човека. Затворен е като кораб. Дишаме пакетиран въздух и пием пакетирана вода, които пречистваме отново и отново. Храним се със същите хранителни провизии, с които се храним на кораба. Когато се качим на кораба, правим това, което сме правили цял живот. Можем да издържим много повече от година, ако се наложи.

Дора попита:

— И Дик ли?

— Всички можем.

— Е, Дик не може. Няма проблем за теб, Тед Лонг и за този крадец на контейнери тук, този Марио, да говорите за едногодишен курс. Вие не сте женени. А Дик е. Той си има съпруга и дете и това му е достатъчно. Може да си намери обикновена работа тук, на Марс. Да предположим, че отидете до Сатурн и не откриете вода там. Как ще се върнете? Дори да имате още вода, ще сте свършили храната. Това е най-смешното нещо, което съм чувала.

— Не, слушай сега — каза Лонг напрегнато, — всичко съм обмислил. Говорих със Специалния пратеник Санков и той ще помогне. Но се нуждаем от кораби и хора. Не мога да ги набавя. Хората няма да ме слушат. Аз съм още млад. Вие двамата сте известни и уважавани. Вие сте ветерани. Ако ме подкрепите, дори самите вие да не участвате, ако само ми помогнете да убедя в това останалите, да набера доброволци...

— Първо — прекъсна го ядосано Риос, — ще трябва да обясниш всичко доста по-подробно. Веднъж като стигнем до Сатурн, къде ще търсим водата?

— Точно това му е хубавото, че няма да я търсим — каза Лонг. — Затова избрах Сатурн. Водата там просто се лее в пространството и чака някой да я вземе.

Когато Хамиш Санков пристигна на Марс, нямаше такова нещо като местен марсианец. Сега тук имаше двеста и повече бебета, чиито дядовци са били родени на Марс — марсианци трето поколение.

Когато пристигна, беше още момче, Марс не беше нищо повече от купчина поставени на повърхността космически кораби, свързани с изолирани подземни тунели. През годините той беше видял сгради да израстват и да се разпростират широко, забивайки върхове в тънката атмосфера, невъзможна за дишане. Той беше видял да изникват огромни складове, които биха могли да погълнат цели кораби и техните товари. Той беше видял как мините се превръщат в огромни тунели в кората на Марс, докато населението на планетата се увеличи от петдесет до петдесет хиляди.

Караха го да се чувства стар, всички тези спомени, породени от присъствието на този землянин пред него. Неговият посетител донесе със себе си тези отдавна забравени мисли за нежно топлия свят, който беше толкова мил и внимателен с човешкия род, като майчина утроба.

Землянинът изглеждаше като току-що излязъл от тази утроба. Не много висок, не много слаб, всъщност малко пълничък. Тъмна коса, с добре оформена вълничка в нея, добре оформени малки мустачки, добре почистена кожа. Облеклото му беше по модата и изключително ново и чисто.

Дрехите на Санков бяха марсианско производство, практични и чисти, но доста старомодни. Лицето му беше с остри черти и набръчкано, косата му — чисто бяла, а адамовата му ябълка се повдигаше, когато говореше.

Землянинът беше Майрън Дигби, член на Земния главен съвет. Санков беше Специален пратеник на Марс. Санков каза:

— Това много ни засегна, съветник.

— Засегна и много от нас, специален пратеник.

— Аха. Честно казано, не мога да си го обясня. Разбира се, аз не искам да кажа, че мога да разбера методите на действие на Земята,

въпреки че съм роден там. Трудно се живее на Марс, съветник, и вие трябва да разберете това. Голяма част от пространството на корабите е заето с храна, вода и редица други неща, за да можем да живеем. Не остава много място за книги и филми с новини. Дори телевизионните програми не могат да достигнат Марс, освен за около месец, когато Земята е най-близо, но и тогава никой не разполага с много време за телевизия. В кабинета си получавам седмичен филм резюме от Планетарната преса. Но аз нямам време, за да се занимавам с него. Може да ни наричат провинциални и ще бъдете прави. Когато се случи нещо такова, единственото, което можем да направим, е да се гледаме безпомощно един друг.

Дигби каза бавно:

— Да не искате да кажете, че хората ви на Марс не са чували за кампанията на Хилдър срещу Прахосниците?

— Не, не мога да кажа точно това. Има един млад боклукчия, син на мой добър приятел, който загина в Космоса — Санков се почеса колебливо по врата. — Той има за хоби изучаването на Земната история и други такива неща. Той хваща телевизионни програми, когато е в Космоса и е слушал този човек Хилдър. Доколкото мога да определя, това е било първото изказване на Хилдър срещу Прахосниците. Младежът дойде при мен и ми каза това. Естествено, аз не го взех на сериозно. Следях Планетарната преса известно време след това, но там не се споменаваха много за Хилдър и това го караше да изглежда доста смешен.

— Да, пратеник, всичко изглеждаше като шега, когато започна.

Санков протегна чифт дълги крака отстрани на бюрото си и ги кръстоса при глезените.

— Струва ми се, че все още изглежда като шега. Какви са му аргументите? Ние изразходваме вода. Направил ли е някакви изчисления? Аз ги имам всичките. Накарах да ми ги направят, когато комисията пристигна. Изглежда, че Земята има шестстотин и четиридесет милиона кубически километра вода в своите океани и всеки кубически километър тежи четири и половина милиарда тона. Това е много вода. Сега ние използваме част от тази маса в космически полети. По-голямата част от натоварването е в гравитационното поле на Земята, а това означава, че отделената вода се връща обратно в океаните. Хилдър не е пресметнал това. Лъже, когато казва, че на

полет се изразходват милиони тонове вода. Изразходват се по-малко от сто хиляди тона. Да предположим, че имаме петдесет хиляди полета на година. Ние, разбира се, нямаме толкова. Нямаме дори хиляда и петстотин. Но нека да кажем, че имаме петдесет хиляди. По мои сметки ще има значително увеличение с течение на времето. С петдесет хиляди полета на година ще бъде изразходван един и половина кубически километър вода. Това означава, че за милион години Земята ще загуби по-малко от четвърт от един процент от общия воден запас.

Дигби разпери ръце, обърнати с дланите нагоре и ги отпусна.

— Пратеник, Междупланетните обединения бяха използвали такива изчисления в кампанията си срещу Хилдър, но не можеш да се бориш срещу огромна, емоционално заредена кампания със суха математика. Този човек, Хилдър, измислил и име — Прахосници. Той бавно превърна това име в синоним на огромен заговор. Плод на шайка брутални, търсеци изгода отрепки, насилващи Земята за собствената си бърза печалба. Казвах, че правителството е пълно с такива, че те доминират в Събранието, че те притежават пресата. Нищо от това, за съжаление, не се струва смешно на обикновения човек. Той знае прекалено добре какво могат да сторят себичните хора със земните ресурси. Той знае какво се е случило със земния нефт през Размирното време и как е бил разрушен повърхностният почвен слой. Когато селянинът страда от суша, той не се интересува, че количеството вода, изгубено в Космоса, е капчица в морето, щом като са засегнати водните запаси на Земята. Хилдър му е посочил някой, който да бъде обвинен и това е най-голямата възможна утеха за сполетялото ги бедствие. Той не би се отказал от това заради никакви изчисления.

— Точно това ме учудва — каза Санков. — Може би защото не знам как вървят нещата на Земята, но ми се струва, че там няма само селяни, страдащи от сушата. Така, както аз схващам нещата от новинарските емисии, поддръжниците на Хилдър са малцинство. Защо Земята се съобразява с няколко селяни и с чудаците, които ги подстрекават?

— Защото, представител, съществува такова нещо като разтревожено обществено мнение. Оловната индустрия вижда, че епохата на космическите полети ще набляга все повече на леките, цветни сплави. Различните миньорски съюзи се тревожат от

извънземната конкуренция. И всеки земен човек, който не успее да намери алуминий, за да си построи къща, ще бъде сигурен, че това е така, защото всичкият алуминий отива на Марс. Познавам един професор по археология, който е против Прахосниците, защото не може да получи субсидия от правителството, за да покрие разходите за разкопките си. Той е убеден, че всички правителствени пари отиват за изследвания в ракетната техника и космическата медицина и се възмущава.

— В това, струва ми се, земните хора не са много по-различни от нас, тук, на Марс — с усмивка каза Санков. — Ами Главният съвет? Защо трябва те да слушат Хилдър?

Дигби се усмихна огорчено.

— Политиката не е лесна за обяснение. Хилдър представи този законопроект, за да бъде създадена комисия, която да разследва загубите при космическите полети. Може би три четвърти или повече от Главния съвет бяха против подобно разследване, като прекалено и безполезно увеличаване на администрацията — както е всъщност. Но как може някой законодател да се обяви срещу обикновено разследване на разходи? Би изглеждало, сякаш има нещо, от което да се страхува и иска да скрие. Би изглеждало, сякаш самият той е извличал ползи от тези разходи. Хилдър ни най-малко не би се поколебал да отправи подобни обвинения и независимо дали са верни или не, те биха имали силно влияние върху избирателите при следващите избори. Законът бе приет. След това трябваше да се реши въпросът с определянето на членовете на комисията. Тези, които бяха против Хилдър, се отказаха от членство, което би означавало вземането на излагащи ги решения. Оставайки в страни, те не биха били мишена за Хилдър. Резултатът е, че аз съм единственият член на комисията, който е открито против Хилдър и това може да ми струва следващия мандат.

— Много ще съжалявам, ако това стане, съветник — каза Санков. — Изглежда, че Марс няма толкова много приятели, колкото сме си мислили. Не бихме искали да изгубим и вас. Но какво всъщност преследва Хилдър?

— Мислех — каза Дигби, — че това е очевидно. Той иска да бъде следващият Световен координатор.

— Смятате ли, че ще успее?

— Ако нещо непредвидено не го спре, да.

— И тогава какво? Ще се откаже ли от кампанията против Прахосниците?

— Не мога да кажа. Не знам дали е правил някакви планове за след като стане Световен координатор. Но, ако искате моето мнение, той не би могъл да се откаже от кампанията и да запази популярността си. Излязло е извън контрол.

Санков се почеса по врата.

— Добре. В такъв случай бих ви помолил за съвет. Какво можем да направим ние на Марс? Вие познавате Земята. Наясно сте с положението. А ние не. Кажете ни какво да правим.

Дигби се изправи и пристъпи към прозореца. Той се загледа в ниските куполи на другите сгради. Червена, скалиста, напълно безлюдна равнина между тях. Просторно небе и малко слънце. Той каза, без да се обръща:

— На вас, хора, наистина ли ви харесва на Марс?

— Повечето от нас не познават друг свят, съветник — усмихна се Санков. — Струва ми се, че Земята ще бъде нещо странно и непонятно за тях.

— Но марсианците не биха ли свикнали? Не е толкова трудно да се възприеме Земята след това. Не биха ли се научили вашите хора да се наслаждават на привилегията да дишат въздух под открито небе? Вие сте живял преди на Земята. Помните как е.

— Спомням си, като че ли. Все пак не е толкова лесно да се обясни. Земята си е просто там. Тя е подходяща за хората и хората са подходящи за нея. Хората приемат Земята такава, каквата са я открили. Марс е различен. Той е суров и не е подходящ. Трябвало е да направят нещо от него. Трябвало е да построят свят, а не да приемат това, което са открили. Марс все още не е кой знае какво, но ние строим и когато свършим, ще имаме точно това, което харесваме. Велико чувство е това, да знаеш, че строиш свят. Земята не би била толкова вълнуваща след това.

Съветникът каза:

— Сигурно обикновеният марсианец не е чак такъв философ, че да се съгласи да живее този ужасно труден живот заради бъдещето, което ще дойде след стотици поколения.

— Не, не е точно така.

Санков кръстоса краката си и продължи:

— Както казах, марсианците приличат много на земните хора, което означава, че и те са човешки същества, а човешките същества не се увеличат много по философията. По същия начин има нещо, заради което си заслужава да се живее в един градящ се свят, без значение дали мислиш за него или не. Баща ми ми изпращаше писма, когато за пръв път дойдох на Марс. Той беше счетоводител и такъв си остана. Земята не беше много по-различна, когато той умря, в сравнение с времето, когато се е раждал. Той не видя нищо да се случва. Всеки нов ден беше като отминалите и животът му беше само един път през времето до деня, в който умря. На Марс е различно. Всеки ден има нещо ново — градът е по-голям, вентилационната система е по-силна, водните канали от полюсите са прокарани. Точно сега планираме да организираме наша собствена новинарска асоциация. Ще я наречем Марс прес. Ако не си живял, когато навсякъде около теб нещо се гради, никога не би разбрал какви чудесни чувства се пораждат. Не, съветнико, животът на Марс е тежък и груб, на Земята е много по-приятно, но на мен ми се струва, че ако заведете моите хора на Земята, те ще бъдат нещастни. Те вероятно няма да разберат защо, поне повечето от тях, но ще се чувстват изгубени. Изгубени и безполезни. Според мен много от тях никога няма да се приспособят.

Дигби се отдръпна от прозореца и гладката розова кожа на челото му беше смръщена.

— В такъв случай, пратеник, съжалявам за теб. Съжалявам за всички вас.

— Защо?

— Защото не мисля, че има нещо, което вашите хора на Марс могат да направят. Или хората на Луната и Венера. Това няма да се случи сега. Няма да се случи може би и след една или две години, или дори след пет. Но доста скоро вие всички ще трябва да се върнете на Земята, освен...

Белите вежди на Санков се склупиха над очите му.

— Е?

— Освен ако успеете да намерите друг източник на вода извън планетата Земя.

Санков поклати глава.

— Не изглежда много вероятно, нали?

— Не.

— И, ако изключим това, според вас няма друг шанс?

— Абсолютно никакъв.

Дигби каза това и излезе, а Санков дълго време стоя загледан в нищото. После набра някакъв номер от местната система за комуникация.

Не след дълго Тед Лонг гледаше в него. Санков каза:

— Ти беше прав, синко. Те не могат да направят нищо. Дори тези, които ни мислят доброто, не виждат изход. Ти откъде знаеше?

— Пратеник — отговори Лонг, — когато си изчел всичко, което можеш за Размирното време, специално за двадесети век, нищо в политиката не може наистина да те изненада.

— Е, може би. Както и да е, синко, съветникът Дигби съжالياва за нас, може да се каже, че доста съжالياва, но това е всичко. Казва, че трябва да напуснем Марс — или да намерим вода от друго място.

— Знаеш, че можем, нали, пратеник?

— Знам, че *бихме могли*, синко. Това е огромен риск.

— Ако намеря достатъчно доброволци, рискът ще е наш проблем.

— Как върви?

— Не е зле. Точно сега някои от момчетата са на моя страна. Уговорих Марио Риос например, а той, знаеш, е един от най-добрите.

— Точно това е — доброволците ще бъдат най-добрите хора, които имаме. Не бих искал да рискувам.

— Ако се върнем, ще си заслужава.

— Ако! „Ако“ е голяма дума, синко.

— И ние се опитваме да направим нещо голямо.

— Е, дадох си дума, че ако Земята не помогне, ще направя така, че езерото на Фобос да ви осигури всичката вода, от която се нуждаете. Късмет!

На половин милион километра от Сатурн Марио Риос се люлееше в нищото и сънят му беше прекрасен. Той се събуждаше бавно и продължително, а след това броеше звездите и прокараваше линии от една звезда до друга.

Отначало, докато седмиците минаваха, всичко си беше като при боклукчийството, освен мъчителното чувство, че всяка минута означава отдалечаване с още няколко хиляди километра от човешкия свят. Това правеше пътуването по-лошо.

Те се канеха да променят еклиптиката, докато се движат през астероидния пояс. Това би изразходвало вода и вероятно бе ненужно. Въпреки че десетките хиляди малки астероиди изглеждат многобройни като паразити в двуизмерна проекция на фотографска плака, те все пак са разположени толкова нарядко през квадрилионите кубически километри, които образуват техните конгломеративни орбити, че само най-абсурдното съвпадение би довело до сблъсък.

Те все още преминаваха през астероидния пояс и някой изчисли шансовете за сблъсък с парче, достатъчно голямо, за да причини повреди. Стойността беше толкова ниска, толкова невъзможно ниска, че беше почти невъзможно носещите се в Космоса тела да окажат някакво влияние.

Дните бяха дълги и много. Космосът беше спокоен, само един човек беше нужен за управлението по всяко време. Идеята дойде съвсем естествено.

Отначало беше само един смелчага, който дръзна да остане навън за около петнадесет минути. След това друг, който опита за половин час. Накрая, преди астероидите да са напълно изчезнали, всеки кораб редовно имаше зад себе си някой член на екипажа, който се носеше в Космоса, надеждно закачен за кораба със здрав кабел.

Това беше доста лесно. Кабелът, един от онези, предвидени за операции при приключването на тяхното пътуване, беше магнетично прикрепен в двата края, единият край прикрепен най-напред за

скафандъра. След това се изкатерваш през шлюза върху корабния корпус и прикрепяш там другия край. Изкачваш малко, залепвайки обувките си върху металната повърхност чрез електромагнитите. След това ги неутрализираш и правиш много леко мускулно усилие.

Бавно, много бавно, ти се отделяш от кораба, а още по-бавно огромната маса на кораба се придвижва на същото разстояние в обратна посока. Ти се носиш невероятно безтегловно в необятна, покрита с точки тъмнина. Когато корабът се е отдалечил достатъчно от теб, твоята облечена в ръкавици ръка, която държи кабела, се вкопчва в него малко по-силно. Прекалено силно и започваш да се движиш обратно към кораба и той към теб. А ако се вкопчиш достатъчно силно, триенето ще те спре. Тъй като придвижването ти е еквивалентно на това на кораба, струва ти се, че пространството под теб е оцветено като някакъв невероятен фон, докато кабелът между теб и корабът стои намотан на кълбо, като че ли няма причина да се опъне.

Вижда се само част от кораба. Едната половина е обляна от светлината на слабото Слънце, което все още е прекалено ярко, за да го гледат без поляризираната предпазваща маска на скафандъра. Другата половина е чисто черна, невидима.

Космосът те обгражда и е като сън. Скафандърът е топъл, той подновява въздуха автоматично, има храна и пиене в специални кутии, от които можеш да смучеш с минимално движение на главата, грижи се за това, което отделяш по подходящ начин. Преди всичко, повече от каквото и да било, съществува прелестната еуфория от безтегловността.

Никога не си се чувствал така през живота си. Дните престават да бъдат толкова дълги, те вече не са достатъчно дълги и вече не достигат.

Те пресякоха орбитата на Юпитер на място, което бе на около тридесет градуса от тогавашната му позиция. От месеци това беше най-яркият небесен обект, с изключение на излъчващото светлина бяло петно, което представляваше Слънцето. От неговия блясък някои боклукчии настояваха, че могат да съзрат Юпитер като малка сфера, нагъната неправилно от нощната сянка.

За няколко месеца тя избледняваше, а друга светеща точка нарастваше, докато не стана по-ярка от Юпитер. Това беше Сатурн,

първо като бляскава точка, след това като едно овално, пръскащо светлина петно.

(„Защо овално?“, попита някой и след малко друг му отговори: „Пръстените, разбира се“ и то беше очевидно.)

Всеки от нас излизаше в Космоса по всяко възможно време до края на пътуването, гледайки непрестанно Сатурн.

(„Хей, скапаняк, връщай се, по дяволите. Дежурен си.“ „Кой е дежурен? По моя часовник имам още петнайсет минути“. „Свери си часовника. А и аз вчера ти отпуснах двадесет минути.“ „Ти не би отпуснал дори и две минути дори и на баба си.“ „Прибирай се, по дяволите, или излизам, каквото и да става.“ „Добре, идвам. Толкова приказки заради минута повече.“ Но нито една караница не може да бъде сериозна, не и в Космоса. Чувстваш се прекалено хубаво.)

Сатурн растеше, докато не се изравни и накрая надрасна Слънцето. Пръстените, разположени под тъп ъгъл спрямо траекторията им на приближаване, се движеха плавно и величествено около планетата, като само малка част беше засенчена. Докато те се приближаваха, разстоянието между пръстените ставаше все по-голямо, тъй като ъгълът, под който приближаваха, постепенно се стесняваше.

Огромни луни се появиха в небето като светулки.

Марио Риос беше доволен, че е буден и може да гледа.

Сатурн запълваше половината небе, оцветено в оранжево, а нощната сянка скриваше почти една четвърт от дясната страна, спрямо ъгъла на захода. Двете малки черни точки в светлината бяха сенките на две от луните. Отляво и зад тях (Риос можеше да погледне през лявото си рамо, и когато направи това, останалата част от тялото му се придвижи леко надясно, за да запази инерцията си) беше белият диск на Слънцето.

Повече от всичко друго му доставяше удоволствие да наблюдава пръстените. Отляво те се появяваха иззад Сатурн, стегната, блестяща, разделена на три ленти от оранжева светлина. Отдясно продълженията ѝ се криеха в нощната сянка, но изглеждаха по-близки и по-широки. Те се разширяваха още повече при приближаването на кораба и докдето поглед стигаше те изпълваха небето и се губеха в него.

От позицията на боклукчийската флотилия, точно до външния ръб на най-отдалечения пръстен, пръстените се разпадаха и разкриваха истинската си същност по-скоро като феноменално струпване на

огромни отломъци, отколкото като стегнатата блестяща лента, на която приличаха.

Под него, или по-скоро в посоката, към която сочеха краката му, на разстояние от около триста километра, се намираше един от отломъците на пръстена. Приличаше на огромно, неправилно петно, съединяващо се със симетрията на пространството, три четвърти сгряно от светлина и разрязано от сянката сякаш с нож. Другите отломъци бяха по-отдалечени, искрящи като звезден пращец, все по-бледи и по-плътни, колкото по-далечни ставаха, докато накрая отново се превръщаха в пръстени.

Отломъците стояха неподвижни, но това беше така, само защото корабът беше поел орбита около Сатурн, еквивалентна на орбита на външния ръб на пръстена.

Вчера, мислеше си Риос, той беше на този най-близък отломък, работейки с още повече от двадесетина други, за да му придадат желаната форма. Утре отново ще бъде там.

Днес, днес се носеше в Космоса.

— Марио? — попита гласът, който се чу в слушалката.

Риос моментално се изпълни с отвращение. По дяволите, сега нямаше настроение за компания.

— Говори — каза той.

— Реших, че съм видял твоя кораб. Как си?

— Добре. Ти ли си, Тед?

— Аз съм — отговори Лонг.

— Станало ли е нещо на отломъка?

— Не, нищо. Сега се нося в Космоса.

— Ти?

— И на мен ми се приисква понякога. Красиво е, нали?

— Да — съгласи се Риос.

— Нали знаеш, че чета Земни книги...

— Книги на земляните имаш предвид — Риос се прозина, но му се стори трудно поради негодуванието.

— ... и понякога чета описания на хора, лежащи на тревата — продължи Лонг. — Знаеш, онова зелено нещо, подобно на тънки, дълги листчета хартия, която имат навсякъде по Земята и гледат нагоре към синьото небе с облаци по него. Гледал ли си някога филми за това?

— Разбира се. Но не ми хареса. Изглежда ми студено.

— Предполагам, че не е. А и Земята е доста близо до Слънцето и казват, че атмосферата им е достатъчно плътна, за да задържи топлината. Трябва да призная, че не би ми се искало да остана под открито небе само по дрехи. Предполагам, че на тях им харесва.

— Земяните са ненормални!

— Говорят за дърветата, големи кафяви стъбла, и за ветровете, движения на въздуха, чувал си, нали?

— Искаш да кажеш, теченията. Могат да си ги задържат.

— Няма значение. Искам да кажа, че описват всичко красиво, дори пламенно. Много пъти съм се чудил какво ли е в действителност, ще мога ли някога да го почувствам или това е нещо, което само земните хора са в състояние да почувстват? Често имам чувството, че изпускам нещо жизнено важно. Сега знам какво е това чувство. Ето това е. Абсолютно спокойствие сред красива Вселена.

— На тях не би им харесало. Имам земяните предвид. Толкова са свикнали със своя отворителен малък свят, че не биха могли да разберат какво е чувството да се носиш в Космоса и да наблюдаваш Сатурн — каза Риос. Той размърда леко тялото си и започна бавно да се люлее напред и назад, около центъра на тежестта си.

— Да, и аз така мисля — отговори Лонг. — Те робуват на своята планета. Дори и да дойдат на Марс, чак децата им ще се чувстват свободно. Някой ден ще има междувездни кораби. Огромни, грамадни неща, които ще могат да пренасят хиляди хора и пак да запазят равновесието си без спомагателни механизми, с десетилетия, а може би с векове. Човешкият род ще се разпростре върху цялата Галактика. Хора ще трябва да прекарат живота си на кораби, докато не се открият нови начини за междувездно пътуване, така че марсианците, а не обвързаните с планетата си земни хора, ще колонизират Вселената. Това е неизбежно. Така трябва да бъде. Такава е съдбата на марсианците.

Но Риос не отговори. Той отново беше заспал, люлеейки се леко на осемстотин милиона километра над Сатурн.

Работата на смени върху отломъка от пръстена показва другата страна на монетата. Безтегловността, спокойствието и уединението при носенето в космоса отстъпиха място на нещо, в което липсваше и спокойствие, и уединение. Дори безтегловността, която все пак съществуваше, се превърна по-скоро в чистилице, отколкото в рай при новите условия.

Опитайте се да придвижите обикновен стационарен топлинен прожектор. Той може да бъде повдигнат въпреки факта, че е висок и широк почти два метра, почти само от твърд, солиден метал, но тежи само около килограм. Но инерцията му е точно такава, каквато винаги си е била, което означава, че ако не се постави на място много бавно, ще продължи да се движи, повличайки те със себе си. Тогава ще трябва да увеличиш псевдогравитационното поле на костюма си и да слезеш рязко.

Кералски бе увеличил полето малко повече и слезе малко по-грубо, а прожекторът го следваше под опасен ъгъл. Счупеният му глезен беше първото произшествие на експедицията.

Риос ругаеше почти непрекъснато. Той все още се подчиняваше на импулса да прокарва ръка по челото си, за да избърше насъбралата се пот. Няколкото пъти, когато се поддаде на импулса, металът се удари шумно в силикона и този удар прокълтя силно в костюма му, без да даде желания резултат. Вентилаторите в костюма работеха на максимум и, разбира се, възстановяваха водата и йонообменящата течност, съдържаща определена пропорция сол, в съответните контейнери.

— По дяволите, Дик, изчакай докато дам знак — изкрещя Риос.

А гласът на Свенсън прокълтя в ушите му.

— Колко време трябва да седя тук?

— Докато аз кажа — отговори му Риос.

Той увеличи псевдогравитационното поле и повдигна малко прожектора. След това намали полето, убеждавайки се, че прожекторът

ще остане на място няколко минути, дори и като махне опората. Той отстрани кабела от пътя. (Кабелът се разпъна отвъд близкия „хоризонт“ към енергийния източник, който не се виждаше) и натисна спуська.

Материалът, от който беше съставен отломъкът, започна да бълбука и изчезна при допира му. Част от ръба на огромната дупка, която вече беше издълбал в материята, се стопи и грапавините по контурите ѝ изчезнаха.

— Опитай сега — извика Риос.

Свенсън беше в кораба, който се носеше почти над главата на Риос.

— Всичко ли е наред? — попита Свенсън.

— Казах ти да тръгваш.

От една от предните дюзи на корабния двигател се появи слаба струйка дим. Корабът се насочи към отломка. Друга струйка показваше тенденция към накланяне. Но той пристигна изправен.

Трета струйка откъм задната част забави скоростта му. Риос гледаше напрегнато.

— Продължавай да го движиш. Ще се справиш. Ще се справиш.

Задната част на кораба влезе в дупката, като почти я запълни. Изпъкналите стени се приближаваха все повече и повече до ръбовете на дупката. Появиха се силни вибрации, когато корабът спря. Беше ред на Свенсън да ругае.

— Не става — каза той.

Риос захвърли ядосано прожектора към повърхността и се стрелна в пространството. Прожекторът вдигна бял кристален прах около себе си и когато Риос го последва с помощта на псевдогравитационното поле, направи същото.

— Отклонил си се, тъп землянино — извика той.

— Съвсем правилно съм я улучил, скапаняк такъв.

Задните двигатели на кораба работеха по-активно от преди и Риос отскочи, за да се махне от пътя им.

Корабът се измъкна от дупката, изминавайки половин километър в Космоса, преди предните двигатели отново да го отведат при нея. Свенсън каза напрегнато:

— Ще спускаме полови дузина плочи, ако направим това още веднъж. Постарай се да стане както трябва.

— Ще се постарая. Не се притеснявай за това. Само че ти се опитай да влезеш както трябва.

Риос скочи нагоре и се издигна триста метра, за да погледне отгоре цялата дупка. Оставените от кораба белези бяха достатъчно ясно очертани. Те бяха концентрирани около една точка в средата на дупката. Той щеше да се погрижи за това.

Всичко започна да се топи под огнения език на прожектора.

Половин час по-късно корабът се беше настанил плътно в дупката и Свенсън се появи, облечен в скафандър, за да се присъедини към Риос.

— Ако искаш, можеш да се прибереш и да свалиш този костюм, аз ще се погрижа за заледряването.

— Всичко е наред — каза Риос. — Аз мога да поседна тук и да погледам Сатурн.

Той седна на ръба на дупката. Между ръба и кораба имаше два метра разстояние. На някои места от кръга то беше един метър, а на други — едва няколко сантиметра. Не можеше и да се очаква друго, след като е правено на ръка. Последното коригиране щеше да бъде направено от ледената пяна, която щеше да запълни разстоянието между кораба и ръба на дупката и след това да замръзне.

Сатурн видимо се бе придвижил по небето, а огромното му тяло се промъкваше под хоризонта. Риос каза:

— Още колко кораба трябва да се поставят на място?

— По последни сведения бяха единадесет. Ние сме готови, чака че остават само десет. Седем от тези, които са поставени, вече са замразени. Два или три са оголени.

— Добре се справяме.

— Все още има много работа. Не забравяй главните двигатели в края. И кабелите, и енергийните връзки. Понякога се чудя дали ще се справим. Когато започнахме, това не ме притесняваше толкова, но сега седях пред апаратурата и си казвах: „Няма да успеем. Ще си седим тук, ще си гладуваме и ще си умрем само със Сатурн над главите“. Почувствах се...

Той не обясни как се е почувствал. Просто си седеше.

— Прекалено много мислиш — обади се Риос.

— При теб е различно — каза Свенсън. — Аз продължавам да мисля за Пит и... за Дора.

— Защо тя ти каза, че можеш да отидеш, за това мислиш, нали? Специалният пратеник ѝ наговори онези неща за патриотизма и как ще бъдеш герой и повече няма да пътуваш, щом веднъж се върнеш, и тя ти каза, че можеш да отидеш. Не си се изнизал като Адамс.

— Адамс е по-различен. Неговата жена е трябвало да я гръмнат още когато се е раждала. Някои жени могат да ти направят живота ад, нали? Тя не искаше той да заминава — сигурно би предпочела изобщо да не се връща само ако можеше да грабне заплатата му.

— Какъв ти е проблемът тогава? Дора иска да се върнеш, нали?

— Никога не съм се грижил за нея както трябва — въздъхна Свенсън.

— Прехвърляш ѝ заплатата си, както ми се струва. Аз не бих направил това за никоя жена. Бих ѝ давал толкова, колкото е прието и нито стотинка повече.

— Не става въпрос за парите. Тук, навън, започнах да си мисля. Жената обича да има компания. Детето се нуждае от своя баща. Какво правя аз тук?

— Приготвяш се да си ходиш у дома.

— Ох, ти не разбираш.

8

Тед Лонг се скиташе по грапавата повърхност на облия отломък и беше толкова унил и безжизнен, колкото повърхността, по която ходеше. Всичко изглеждаше напълно логично когато беше на Марс, но само там. Той беше обмислил всичко внимателно и го бе разделил на перфектни логични етапи. Все още можеше да си спомни как стана това.

Не бе нужен един тон вода, за да задвижи един тон от тежестта на кораба. Не беше маса равна на маса, а маса, регулираща скорост равна на маса, регулираща скорост. С други думи беше без значение дали ще изхарчиш един тон вода за един километър в секунда или петдесет килограма вода за тридесет километра в секунда. Получаваш еднаква крайна скорост на кораба.

Това означава, че дюзите на двигателите трябва да бъдат направени по-тесни и парата по-гореща. Но тогава изникват спънки. При по-тясна дюза ще се губи повече енергия при триенето и турбулентността. При по-гореща пара дюзата трябва да бъде по-огнеупорна, но животът ѝ би бил по-кратък. Максимумът в тази насока беше достигнат бързо.

Тогава, след като дадено количество вода може да задвижи маса, значително по-голямо от собственото ѝ тегло при тясна дюза, то това количество трябва да бъде огромно. Колкото по-голямо е пространството за складиране на вода, толкова по-голям трябва да е размерът на евентуалното пътническо отделение, дори да е пропорционално. Така че те започнаха да правят корабите по-тежки и по-големи. Но колкото по-голям е контейнерът, по-тежки свръзките, толкова по-трудно е спояването, по-строги са техническите изисквания. В момента максимумът в тази насока също беше достигнат.

Тогава той се насочи към онова, което изглежда беше основният недостатък — самата непоколебима концепция, че горивото трябва да

бъде поставено във *вътрешността* на кораба. Металът трябва да бъде построен така, че да обгражда милиони тонове вода.

Защо? Водата не е задължително да бъде вода. Може да бъде лед, а на леда можеш да придаваш различни форми. В него могат да бъдат издълбани дупки. Към него могат да се прикрепят корабни корпуси и двигатели. Въжета могат да придържат корпусите и двигателите един към друг под влияние на силата на магнитното поле.

Лонг чувстваше трептенето на повърхността, по която вървеше. Той беше в началото на отломъка. Дюзина кораби профучаваха навън и навътре в кухините, издълбани в материята му и отломъкът потръпваше от непрекъснатите удари.

Не беше нужно ледът да се изкопава. Той съществуваше като огромни парчета в пръстените на Сатурн. Точно това бяха пръстените — парчета почти чист лед, обикалящи около Сатурн. Това твърдяха спектроскопите и се оказаха прави. Той стоеше сега на едно от тези парчета, дълго над три километра и дебело около километър и половина. Почти половин милиард тона вода, всички събрани в един отломък и той стоеше върху него.

Но сега Лонг се беше изправил лице в лице с трудностите на живота. Той никога не бе казвал на мъжете колко време ще отнеме превръщането на отломъка в кораб, но в себе си той се надяваше, че това ще стане за два дни. Вече измина седмица, а той не смееше да определи още колко време остава, докато приключат. Той вече не вярваше, че задачата е изпълнима. В състояние ли ще са да контролират двигателите достатъчно внимателно през улеите, закачили на пряко близо пет километра лед, за да се откъснат от притеглящото ги гравитационно поле на Сатурн?

Питейната вода беше малко, въпреки че винаги можеха да извлекат още от леда. Но и хранителните запаси намаляваха.

Той се спря и погледна към небето, напрягайки очи. Ставаше ли обектът *по-голям*? Трябваше да измери разстоянието. Всъщност нямаше желание да прибави и тази грижа на останалите. Мислите му се върнаха на по-близките и неотложни проблеми.

Всички имаха висок дух. Мъжете изглежда се радваха, че са на Сатурн. Те бяха първите човешки същества, които проникваха толкова надалеч, първите, които преминаваха астероидите, първите, които

виждаха Юпитер като бляскаво камъче с невъоръжено око, първите, които виждаха Сатурн — просто ей-така.

Той не мислеше, че петдесет практични, закалени, ловящи контейнери боклукчийи ще могат да изпитат подобни чувства. Но те можеха. И се гордееха с това.

Двама човека и наполовина заровен кораб се появиха на движещия се пред него хоризонт, докато вървеше. Лонг извика оживено:

— Здравейте!

— Ти ли си, Тед? — попита Риос.

— Същият. Дик ли е с теб?

— Разбира се. Ела, седни. Точно трябваше да заледяваме и си търсим причина да го отложим.

— Не и аз — каза бързо Свенсън. — Кога ще си тръгваме, Тед?

— Веднага след като свършим. Това не е отговор, нали?

— Предполагам, че друг отговор няма — отвърна унило Свенсън.

Лонг погледна нагоре, взирайки се в светлото неправилно петно върху небето. Риос проследи погледа му.

— Какво става?

Лонг не отговори веднага. Небето иначе беше черно, само отломъците от пръстените се отразяваха върху него с оранжевата си светлина. Сатурн беше повече от три четвърти под хоризонта и пръстените го следваха. Половин километър по-нататък кораб, отскочил над ледения ръб на астероида в небето, се оцвети в оранжево от блясъка на Сатурн и отново потъна.

Повърхността леко потрепери.

— Има ли нещо, което те притеснява относно Сянката? — попита Риос.

Така го наричаха. Беше най-близкият отломък, доста близо, имайки предвид, че се намираха от външната страна на пръстените, където отделните парчета бяха относително отдалечени. Намираше се на разстояние от може би шестдесет километра назъбена планина, чиято форма ясно се очертаваше.

— Как ти се струва? — попита Лонг.

Риос повдигна рамене.

— Всичко е наред, предполагам. Нищо лошо не виждам.

— Не ти ли се струва, че става по-голям?

— А трябва ли?

— Кажи, изглежда ли ти по-голям? — настоя Лонг.

Риос и Свенсън се загледаха в отломъка замислено.

— Наистина изглежда по-голям — каза Свенсън.

— Само си внушавате — възрази Риос. — Ако ставаше по-голям, би означавало, че се приближава.

— Това невъзможно ли ти се струва?

— Тези неща имат непроменливи орбити.

— Имаха, когато пристигнахме. Ето, почувствахте ли това? — попита Лонг.

Повърхността отново се разтресе.

— Проникваме в това нещо от седмица. Първо, върху него се приземиха двадесет и пет кораба, което веднага променя инерцията му. Не много, разбира се. След това топяхме части от него и корабите ни навлизаха и отново излизаха — и всичко това накуп. За една седмица може и да сме променили малко орбитата му. Двата отломъка, този и Сянката, може да се срещнат в една точка.

— Има достатъчно място, за да се разминем — Риос наблюдаваше замислено. — А пък и дори да сме сигурни, че става по-голям, колко бързо може да се движи? Спрямо нас, искам да кажа.

— Не е задължително да се движи бързо. Инерцията му е като нашата, така че колкото и леко да ни удари, ще бъдем напълно избутани от орбита, може би към Сатурн, където не бихме искали да отидем. Всъщност ледът има малка якост, така че и двата астероида могат да се превърнат в прах.

Свенсън скочи на крака.

— По дяволите, щом като мога да определя как се движи контейнер на хиляда и петстотин километра разстояние, ще мога да кажа какво прави една планина на шестдесет километра от мен. — И той тръгна към кораба.

Лонг не го спря.

— Много е нервен — каза Риос.

Съседният астероид се издигна до най-високата си точка, премина я и започна да потъва. Двадесет минути по-късно, отвъд хоризонта, зад който Сатурн бе изчезнал, горящ в оранжев пламък,

неговата огромна маса започна да се издига отново. Риос извика в радиото:

— Хей, Дик, какво правиш?

— Проверявам — дойде глух отговор.

— Движи ли се? — попита Лонг.

— Да.

— Към нас?

Последва пауза. Гласът на Свенсън звучеше като на болен.

— Съвсем точно, Тед. Пресичането на орбитите ще стане след три дни.

— Ти си луд! — изкрещя Риос.

— Проверих четири пъти — отговори Свенсън.

„Какво да правим сега?“, помисли си Лонг, гледайки безучастно пред себе си.

Някои от мъжете имаха проблем с въжетата. Те трябваше да бъдат точно закрепени. Геометрията им трябваше да бъде почти перфектна, за да достигне магнетичното поле максимална сила. В Космоса, или дори във въздуха, това не би имало значение. Въжетата биха се подредили автоматично, след като се пусне електрическият ток.

Тук беше по-различно. Трябваше да се изрови улей по повърхността на астероида и в него да се постави въжето. Ако не се постави за няколко минути под формата на дъга, ще последва загуба на енергия, от което нищо не би могло да се съхрани. Тогава улеите трябва да се изкопаят отново, кабелите да се преместят и да се заледят на новите места.

Мъжете работеха отегчено по установения ред.

И тогава пристигна заповедта:

— Всички към двигателите!

Не може да се каже, че боклукчиите са от този тип хора, които гледат с добро око на дисциплината. Това беше една недоволна, оплакваща се, мърмореща група, която се залови с разглобяването на корабните двигатели, които все още бяха цели, отнасянето им до другия край на астероида, заравянето им на точното място и слагането на въжета по улеите на повърхността.

Това ставаше почти двадесет и четири часа, преди един от тях да погледне небето и да каже: „Свещени летци!“, последвано от нещо не толкова подходящо за печатане. Съседът му също погледна и каза:

— Проклет да съм!

Всички останали погледнаха нагоре. Това се превърна в най-поразителния факт във Вселената.

— Погледнете Сянката!

Тя се разпростираше по небето като инфектирана рана. Мъжете гледаха към нея, откривайки, че е удвоила размерите си и се чудеха защо не са забелязали това по-рано.

Работата спря. Те затрупаха с въпроси Тед Лонг.

— Не можем да си тръгнем — каза той. — Нямаме достатъчно гориво, за да се върнем на Марс и нямаме достатъчно уреди, за да вземем друг астероид. Така че трябва да останем. Сянката пълзи към нас, защото нашите взривове са ни изтласкали от първоначалната орбита. Трябва да променим това, като продължим да взривяваме. Тъй като вече не можем да взривяваме предния край, без да застрашим кораба, който строим, нека да опитаме по друг начин.

Те се върнаха към работата върху двигателите с необуздана енергия, която получаваше стимул всеки половин час, когато Сянката изгриваше отново на хоризонта, по-голяма и по-заплашителна от преди.

Лонг нямаше гаранции, че това ще даде резултат. Дори ако двигателите реагират на дистанционните управления, дори ако водните запаси, които се поддържаха от отвор директно в леденото тяло на астероида с внедрените топлинни прожектори, изпускащи двигателното гориво направо в двигателните кутии, бяха достатъчни, все още не беше сигурно, че тялото на астероида ще остане свързано с кораба без магнетична въжена обвивка под огромното, разрушително налягане.

— Готови! — чу се сигналът в слушалката на Лонг. Той извика „Готови!“ и прекъсна връзката.

Вибрациите около него се увеличиха. Звездното поле в обектива потрепери. В далечината се беше появила бляскава пяна от бързо движещи се ледени кристалчета.

— Духа! — разнесе се вик.

Продължи да духа. Лонг не смееше да спре. Шест часа духаше, съскаше, бълбукаше и пускаше пара в пространството. Тялото на астероида се обгърна в пара и се придвижи.

Сянката идваше все по-близо, докато мъжете вече не правеха нищо друго освен да наблюдават планината в небето, закриваща самия Сатурн с огромното си тяло. Всеки разрез и вдлъбнатина бяха ясно очертани върху повърхността ѝ. Но когато пресече орбитата на астероида, премина на повече от един километър зад предишната му позиция.

Парните двигатели спряха.

Лонг се сви на мястото си и закри очи. Не беше ял от два дни. Сега вече можете да се нахрани. Наблизо нямаше друг астероид, който

да ги застрашава, дори ако веднага започнеш да се приближава.

Отново върху повърхността на астероида, Свенсън каза:

— През цялото време, докато гледах тази проклета скала да се спуска към нас, непрекъснато си повтарях: „Това не може да се случи. Не трябва да позволим това да се случи.“

— По дяволите — каза Риос, — всички бяхме нервни. Видя ли Джим Дейвис? Той беше зелен. И аз самият бях малко неспокоен.

— Не е това. Не беше просто... умираше, разбираш ли. Мисълта — знам, че е смешно, но какво да направя — мисълта, че Дора ме предупреди, че ще умра там някъде, никога не ме оставяше на мира. Това не е ли кофти начин на мислене в такъв момент?

— Слушай — каза Риос, — искал си да се ожениш и си се оженил. Защо идваш при мен с проблемите си?

Флотилията, свързана в едно цяло, се връщаше от дългия си път от Сатурн до Марс. Всеки ден тя изминаваше разстояние в Космоса, което на повърхността би й отнело девет дена.

Тед Лонг беше вдигнал по тревога целия екипаж. С двадесет и пет кораба, закрепени върху астероида, взет от пръстените на Сатурн, който не беше в състояние да се движи или маневрира самостоятелно, координацията на енергийните им източници беше голям проблем. Разтърсването от напрежението през първия ден на пътуването ги извади от шока.

Това поне отшумя, когато скоростта се увеличи при постоянния тласък отзад.

Те преминаха границата от сто и петдесет хиляди километра в час в края на втория ден и непрекъснато се изкачваха към границата от един милион и нагоре.

Корабът на Лонг, който представляваше най-предната точка на ледената флотилия, беше единственият, който имаше видимост към Космоса от пет страни. При дадените условия това не беше удобна позиция. Лонг се усети, че наблюдава напрегнато, представяйки си, че по такъв начин звездите ще започнат бавно да се плъзгат назад и ще префучат покрай тях, повлияни от огромната скорост на мултикораба.

Те, разбира се, не помръдваха. Останаха приковани към черния екран и със своята отдалеченост презираха с търпелива неподвижност всяка скорост, която и обикновен човек би могъл да достигне.

Хората започнаха да се оплакват след първите няколко дена. Не беше само заради това, че са лишени от възможността да се носят в открития Космос. Бяха подтиснати много повече от обичайното псевдогравитационно поле на кораба, от ефектите на жестокото ускорение, при което живееха. Самият Лонг беше изморен до смърт от безмилостния натиск на хидравличните възглавници.

Трябваше да спират двигателните тласъци за един от всеки четири часа и Лонг много се измъчваше.

Беше изминало малко повече от година, откакто за последен път беше видял Марс, смаляващ се в илюминатора за наблюдение на този кораб, който тогава беше самостоятелен обект. Какво ли се е случило оттогава? Колонията все още ли си стоеше там?

С нарастваща паника Лонг ежедневно изпращаше радиосигнали към Марс, обединявайки енергията на всичките двадесет и пет кораба. Отговор нямаше. Той и не очакваше да получи. Марс и Сатурн сега бяха от противоположните страни на Слънцето и докато не се изкачи достатъчно високо над еклиптиката, за да може Слънцето да се намира под линията, свързваща кораба му с Марс, соларната интерференция нямаше да пропусне никакъв сигнал.

Високо над външния ръб на Астероидния пояс, те достигнаха максимална скорост. С кратки изблици на енергия първо от един двигател, после от друг, огромният кораб се обръщаше. Сглобеният двигател отзад започна отново силно да бучи, но този път резултатът беше намаляване на скоростта.

Те преминаха сто и петдесет милиона километра над Слънцето, завивайки, за да пресекат орбитата на Марс.

На разстояние една седмица от Марс, за пръв път се чу отговор на сигналите — частични, неразбираеми, но идваха от Марс. В това нямаше съмнение, защото Земята и Венера се намираха под абсолютно различен ъгъл.

Лонг си пое дъх. Както изглеждаше, на Марс все още имаше хора.

На разстояние два дни от Марс сигналът беше силен и ясен и Санков беше в другия край на линията.

— Здравей, синко — каза Санков. — Тук е три сутринта. Някои хора не мислят за стария човек. Изритаха ме направо от леглото.

— Съжалявам, господине.

— Недей. Те следваха заповеди. Страх ме е да попитам, синко. Има ли ранени? Мъртви?

— Няма мъртви, господине. Нито един.

— А водата? Останало ли е нещо?

Лонг каза, опитвайки се да бъде равнодушен:

— Достатъчно.

— В такъв случай се прибирайте колкото се може по-бързо. Не рискувайте, разбира се.

- Има ли проблем?
- Горе-долу. Кога ще кацнете?
- След два дни. Ще можете ли да издържите дотогава?
- Ще мога.

Четиридесет часа по-късно Марс беше нараснал до червено-оранжева топка, която изпълваше страничните прозорчета и те бяха в последната спирала преди да се приземят на планетата.

— Бавно — казваше си Лонг. — Бавно.

При тези условия дори тънката атмосфера на Марс можеше да причини сериозни щети на огромния леден къс. Той просто можеше да се разтопи, ако се движат през нея прекалено бързо.

Когато се появиха от сянката над еклиптиката, спиралата им се насочи от север на юг. Една полярна шапка се белееше под тях, след това друга, много по-малка на лятното полукълбо, отново голямата, малката, на все по-големи и по-големи интервали. Планетата се приближаваше все повече, започнаха да се появяват чертите на пейзажа.

— Пригответе се за кацане! — извика Лонг.

Санков направи каквото можеше, за да изглежда спокоен, но това му беше трудно, като се има предвид колко скоро щяха да пристигнат момчетата. Но се получи добре.

Преди няколко дни той не знаеше със сигурност, че те са оцелели. Изглеждаше по-вероятно — почти неминуемо, те да са се превърнали в заледени трупове някъде там, в девственото пространство между Марс и Сатурн, нови астероиди, които преди са били живи.

Комисията се пазареше с него седмици преди да дойде новината. Те настояваха да подпише документите от приличие. Това би изглеждало като споразумение, че при поява на упорство от негова страна, те ще действат самостоятелно и приличието ще отиде по дяволите. Изглеждаше абсолютно сигурно, че Хилдър ще бъде избран и те не биха поели риска да покажат симпатии към Марс.

Така че той протакаше преговорите, зальгвайки ги с възможността да отстъпи.

Тогава той се свърза с Лонг и набързо приключи споразумението.

Документите лежаха пред него и Санков направи последно изявление, заради репортерите, които присъстваха.

— Общият внос на вода от Земята е двадесет милиона тона на година. Това е унижително, тъй като ние разработваме наша собствена водопроводна система. Ако подпиша този документ, съгласявайки се със забраната, индустрията ни ще бъде парализирана и възможностите за разширяване ще пропаднат. Струва ми се, че не това иска Земята, нали?

Очите им срещнаха неговите и в тях имаше само студен блясък. Съветник Дигби вече беше сменен и те бяха единодушно срещу него.

Председателят на комисията отбеляза нетърпеливо:

— Всичко това сте го казвали и преди.

— Знам, но точно сега съм почти готов да подпиша и искам всичко да е ясно в главата ми. Твърдо ли е решила Земята да ни

довърши тук?

— Разбира се, че не. Земята е заинтересована да съхрани своите незаменими водни запаси, нищо повече.

— Там имате един и половина квинтилиона тона вода.

— Не можем да отделяме вода — каза председателят на комисията и Санков подписа.

Това беше последното обяснение, което искаше. Земята имаше един и половина квинтилиона тона вода и не можеше да отдели нищо от нея.

Сега, ден и половина по-късно, комисията и репортерите чакаха в купола на космодрума. През дебелите и извити прозорци можеха да видят голите и пусти пространства на марсианския космодрум.

— Колко още ще чакаме? И, ако нямате нищо против, какво чакаме? — попита председателят на комисията с раздразнение.

— Някои от нашите момчета бяха в Космоса, далеч отвъд астероидите — отговори Санков.

Председателят на комисията свали чифт очила и ги почисти със снежнобяла кърпичка.

— И те се връщат?

— Да.

Председателят сви рамене и повдигна вежди към репортерите.

В по-малката съседна стая, група жени и деца се тълпяха пред друг прозорец. Санков отстъпи малко назад, за да хвърли поглед към тях. Той много повече би предпочел да бъде с тях, да бъде част от тяхното вълнение и напрежение. Той, също като тях, чакаше повече от година. И той също като тях беше мислил отново и отново, че мъжете трябва да са загинали.

— Виждате ли това? — попита Санков, сочейки.

— Хей — извика един репортер, — това е кораб!

От съседната стая се чуха объркани викове.

Не беше толкова кораб, колкото светла точка, засенчена от един бял облак. Облакът ставаше все по-голям и започваше да добива очертания. Той беше като двойна линия на фона на небето, чиито пониски краища се отпуснаха и вдигаха отново. Колкото по-ниско се спускаше облакът, толкова светлата точка в горния край приемаше груба цилиндрична форма.

Беше грапав и ръбест, но там, където слънцето го огряваше, хиляди светлинки светваха в отговор.

Цилиндърът се спускаше към повърхността бавно и тежко като космически кораб. Държеше се на тези шумни двигатели и се спускаше върху отскачащите тонове материя, отпускатки се надолу така, както уморен човек се отпуска в креслото си.

Последва тишина, която изпълни целия купол. Жените и децата в едната стая и политиците и репортерите в другата, останаха на местата си с недоверчиво повдигнати нагоре глави.

Уредите за приземяване на цилиндъра, разгънати под двата крайни двигателя, докоснаха повърхността и потънаха в покритото с камъчета тресавище. Тогава корабът спря да се движи и двигателите спряха.

Но тишината в купола не беше нарушена. Тя продължи още дълго време.

Мъжете започнаха да се спускат надолу по стените на огромния кораб, движейки се бавно по високата около три километра стена до повърхността, с шипове на обувките си и брадвички в ръце. Те бяха като мушици на фона на заслепяващата повърхност.

Един от репортерите каза с дрезгав глас:

— Какво е това?

— Това — отговори Санков спокойно — е част от нещо, което е прекарвало времето си в обикаляне около Сатурн като част от неговите пръстени. Нашите момчета го снабдиха с двигатели и го пренесоха въкъщи. Оказа се, че отломъците от пръстените на Сатурн са образувани от лед.

Той говореше и навсякъде цареше мъртвешка тишина.

— Това нещо, което изглежда като космически кораб, е просто планина от втвърдена вода. Ако стои в такъв вид на Земята, ще се превърне във вода и може би ще се разбие под собствената си тежест. Марс е по-студен и има по-малко притегляне, затова тук няма такава опасност. Разбира се, когато организираме всичко, можем да имаме водни станции на луните на Сатурн и Юпитер и на астероидите. Можем да изтегляме отломъци от пръстените на Сатурн и Юпитер и на астероидите. Можем да изтегляме отломъци от пръстените на Сатурн и да ги изпращаме към различните станции. Нашите боклукчии са доста опитни в това. Ще имаме всичката вода, която ни е необходима. Това

парче, което виждате, е около един и половина кубически километър или почти толкова, колкото Земята би ни изпратила за двеста години. Момчетата са изразходвали една част, връщайки се от Сатурн. Това е станало за пет седмици, както ми казаха, и са изразходвали около сто милиона тона. Но от това не се е получила дори вдлъбнатина върху планината. Записвате ли всичко това, момчета?

Той се обърна към репортерите. Нямахте съмнение, че го записват.

— Тогава ето ви и това. Земята се тревожеше за запасите си от вода. Тя има само един и половина квинтилиона тона. Не може да отдели за нас и един тон. Запишете, че ние, жителите на Марс, се тревожим за Земята и не искаме нещо да се случи на земните хора. Запишете, че ние ще продаваме вода на Земята. Запишете, че ще ѝ отпуснем количество от един милион тона срещу приемлива такса. Запишете, че след десет години, според изчисленията, ще можем да продаваме количества в кубически километри. Запишете, че Земята може да престане да се тревожи, защото Марс може да ѝ даде всичката вода, от която се нуждае и иска.

Представителят на комисията не слушаше. Той чувстваше как бъдещето го връхлита. Той смътно можеше да види хиленето на репортерите, докато пишеха забързано.

Хилене.

Той можеше да чуе как това хилене се превръща в смях на Земята, след като Марс така спретнато извъртя нещата срещу анти-Прамосниците. Той можеше да чуе смеха, гърмящ от всеки континент, когато мълвата за фиаското се разчуе. И той можеше да види бездната, дълбока и тъмна като Космоса, в която завинаги ще потънат политическите надежди на Джон Хилдър и на всеки опонент на космическите кораби, останал на Земята — в това число и самия той, разбира се.

В съседната стая Дора Свенсън радостно крещеше, а Питър, пораснал с пет сантиметра, скачаше нагоре-надолу, крещейки: „Татко! Татко!“

Ричард Свенсън слезе от края на рампата с лице, виждащо се ясно през прозрачния силикон на скафандъра и се отправи към купола.

— Виждал ли си някога друг човек, който да изглежда толкова щастлив? — попита Тед Лонг. — Може би бракът не е чак толкова

лошо нещо.

— О, явно прекалено дълго си бил в Космоса — отговори Риос.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.